

500

115

525/IV

A NYIREGYHÁZI

ÁG. HITV. EVANG.

HATOSZTÁLYU GYMNASIUM

XVIII-dik

ÉRTESITŐJE

AZ 1881|82. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZLI:

MARTINYI JÓZSEF,

E. É. IGAZGATÓ.

Nyiregyházi
Állami Levéltár

NYIREGYHÁZI
KÖNYVTÁR

NYIREGYHÁZÁN,

NYOMATOTT PIRINGER J. 68 JÓBA E. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1882.

1186

A NYIREGYPHÁZI

ÁG. HITV. EVANG.

HATOSZTÁLYU GYMNASIUM

XVIII-dik

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1881/82. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZLI:

MARTINYI JÓZSEF,
E. É. IGAZGATÓ.

NYIREGYPHÁZÁN,

NYOMATOTT PIRINGER és JÓBA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1882.

TARTALOM.

	Lapszám
I. Kormányzat. (Elnökség. Tagok.)	2
II. Tanári kar	3
III. Az 1881—82-ik tanévben elvégzett tananyag	4
IV. A tanórák táblás átnézete	11
V. Adatok az 1881—82-dik tanév történetéhez. (Az igazgatónak, a tanévet befejező zárünnepélyen felolvasott jelentéséből.)	
1. A tanév kezdete	11
2. A tanári karban történt változás	14
3. Fegyelmi ügy	15
4. Vallás-erkölcsi képzés	15
5. Egészségi állapot	16
6. Nikelszky Mátyás emlékezete	16
7. A tantárgyak új beosztása. Órarend változás	17
8. Az ifjuság előhaladása	18
9. Ösztöndíj s tandíj elengedésben részesülők	19
10. A tanulók öntevékenysége. Önképzőkör. Dalkör	20
11. Az ifjuság a jótékonyság terén. Fillér-egylet. Gyűjtések.	22
12. Tanárok működése	23
13. Az iskola tanács tevékenysége, kiegészítése	24
14. Adományok	24
15. Gimnásiumunk fejlesztése érdekében történt megyei mozgalom	25
16. Gyűjtemények. Könyvtárak	31
17. Szigorlatok. Közvizsgák	32
VI. Tápintézet. I. A tápintézet bevételeit képezte. II. Kiadás	33
III. Mérleg	34
VII. Statistikai táblázatok. A gymnasiumi tanulók. a) vallásra, elő- menetelre nézve s nyelvi viszonyaikat illetőleg	35
b) A tanulók születési éve; a szülők polgári állása	36
c) A tanulók származási helyének áttekintete	37
VIII. A tanulók névsora, vallása és születési helye	38
IX. Figyelmeztetés	42

II.

Tanári kar.

Folyószám	Tanár neve	Mióta tanár?	Tantárgy	Heti óraszám
1.	Braun József, rendk. tanár, a vegytani szertár öre.	1881	Magyar I. II. Mértan II. Vegytan IV.	12
2.	Chotvács Ágost, r. tanár, az V. osztály főnöke, a tanári értekezletek jegyzője, a francia nyelv tanára.	1874	Vallástan I—II. Német I—VI. Görög V—VI.	22
3.	Kovács János, r. tanár, a IV. osztály főnöke, könyvtárnok.	1865	Vallástan III. IV. Latin III. IV. Mennyiségtan III. IV. Mértan I.	22
4.	Leffler Sámuel, r. tanár, az I. osztály főnöke, tápintézeti bizottsági és isk. tanácsí jegyző, a fillér-egylet és az önképző-kör elnöke, az ifjúsági könyvtár öre.	1874	Latin I. II. V. VI.	22
5.	Martinyi József, r. tanár, a VI. osztály főnöke. Ez évi igazgató.	1868	Vallástan V. VI. Magyar III—VI. Történet V. VI. Rajz I—VI.	28
6.	Materny M. Lajos, r. tanár, a III. osztály főnöke, a természettani szertár öre, a középtanodai tanár-egylet és term. tud. társulat rendes tagja.	1875	Földrajz - történet II. III. IV. Természettan III. IV. Mennyiségtan V. VI. Testgyakorlat I—VI.	26
7.	Szlaboczký Imre, r. tanár, a II. osztály főnöke, a természetrajzi gyűjtemény öre, tápintézeti ephorus.	1873	Számítan I. II. Természetrajz I. II. V. VI.	17
8.	Nagy Lajos, énekvezér és orgonista az ág. ev. egyházban.	1868	Egyházi- és mű-ének I—VI.	4
9.	Kontra Vazul, hitelemző, egri érsekmegy. áldozár.	1881	Róm. kath. vallás I—VI.	6
10.	Guttmann Jakab, izr. hit- és főelemi tanító.	1876	Izr. vallást. I—VI.	3

I.

Kormányzat.

A gymnasium élén egy, az alapítvány-levél kívánalmái szerint az egyh. tanács által 6 évre választott iskolai tanács áll kettős-világi és egyházi elnökséggel.

ELNÖKSÉG:

Palánszky Sámuel iskolai felügyelő és Farbaký József lelkész.

TAGOK:

Bartholomaeidesz János főesperes, Dr. Meskó Pál egyh. felügyelő, Barzó János, Bencs László, Hölcz József, Jánószki András, Jozska János, Kacska János, Kerekréti Miklós, Kubassy Arthur gymn. pénztárnok, Majerszki Béla, Dr. Meskó László, Nádasý Lajos, Pataki Lajos egyh gondnok, Somogyi Gyula, Zajácý József. A gymnasiumi tanárok s az ev. népiskolák igazgató-tanítója.

NYIREGYHÁZI
ÁLLAMI LEVÉLTÁR

1186

III.

Az 1881/82-ik tanévben elvégzett tananyag.

I. osztály.

Főnöke: *Leffler Sámuel.*

Vallás. Het. 2 óra. Ker. katekizmus. Tk. Bauhofer. Ó-testamentomi bibliai történetek. Tk. Varga. Tanár: Chotvács Ágost.

Latin nyelv. Het. 6 óra. Alaktan, a verba deponentia hajlításáig; szavak emlékelése; az alaktannak megfelelő fordítási gyakorlatok elemző taglalása; házi dolgozatok az írás-, név- és ige- ragozás begyakorlása. Tk. Szénássy S. Tanár: Leffler Sámuel.

Magyar nyelv. Het. 3 óra. Szótan. Mondattan; egyszerű-, bővített-, összetett- és hiányos mondat. Szórend; a pontozásról. Szóképzés. Olvasmányok s az olvasottak szó- és mondattani elemzése. Költemények emlékelése és szavalása. Írásbeli dolgozatok Tk. Mártonffy. Olv. k. Erdélyi Indali P. Tanár: Braun József.

Német nyelv. Het. 2 óra. Olvasás, írás, határozott- és határozatlan névelő, fő- és melléknév; folytonos fordítás és írásbeli gyakorlatok. Tk. Szemák. Tanár: Chotvács Ágost.

Földrajz. Het. 2 óra. Általános földrajzi fogalmak magyarázata. A mértani s természettani földrajz elemei. Európa részletesen. Tk. Batizfalvi J. Tanár: Martinyi József.

Számítás. Het. I. félévben 2, II. félévben 3 óra. Négy alapművelet egy- és többnevű egész számokkal és tizedes törtekkel; szétbontás, összevonás; közönséges törtek. Tk. Mocnik-Szabóky. Tanár: Szlaboczký Imre.

Mértan. Het. 2 óra. Vonalak, szögek, háromszögek. Tk. Mocnik-Szabóky. Tanár: Kovács János.

Természetrajz. Het. 2 óra. Állattan: Emlősök, madarak, hüllők, halak, kételtűek, rovarok. Tk. Pokorny-Dékány. Tanár: Szlaboczký Imre.

Rajz. Het. 1 óra. Landau és Schröder vezérfonala szerint. Tömeg tanítás. Tanár: Martinyi József.

Műének. Het. 2 óra. Hangképzési gyakorlatok, tekintettel a

hangok állására, időtartamára és erejére; gyakorlatilag bevezetve a hanglépcsők, tetrachorda és hanglétrák ismeretébe. Hangtér- és hangjegy-állvány ismertetése, a hangjegyek állásának a hangjegy-állványon, számokkal való megkülönböztetése. Hangtalálási gyakorlatok. Többszólamu éneklésnél a szólambeli önállóságot célzó előgyakorlatok. Két- és három-szólamu énekdarabok gyermekkarban. Tanár: Nagy Lajos.

Testgyakorlat. Het. 2 óra, az őszi és tavaszi hónapokban. Szabad- és szergyakorlatok. Tanár: Materny Lajos.

II. Osztály.

Főnöke: *Szlaboczký Imre.*

Vallás, mint az első osztályban.

Latin nyelv. Het. 5 óra. Az alaktan befejezése. Hatvan kisebb-nagyobb összefüggő olvasmány elemző taglalása és részben emlékelése. Tk. Szénássy S. Tanár: Leffler Sámuel.

Magyar nyelv. Het. 3 óra. Szóragozás. A főnév-, melléknév-, névelő- és számnév használata a mondatban. Névmások, igetan. A helyesírás általános szabályai. Költemények emlékelése s mondattani elemzése. Írásbeli dolgozatok. Tk. Mártonffy. Olv. k. Erdélyi I. Tanár: Braun József.

Német nyelv. Het. 2 óra. Az első osztályban tanultak ismétlése mellett a számnév, névmás; a segéd-, gyöngé- és erős ige- ragozása, folytonos fordítás és írásbeli gyakorlatok. Tk. Szemák. Tanár: Chotvács Ágoston.

Földrajz. (első félévben) het. 3 óra. Európa nyugati és északi része. Ázsia és Afrika. Térképrajzolás. Tk. Batizfalvy. Tanár: Materny Lajos.

Történelem (második félévben) het. 4 óra. Az ókorból: Assyria, Babylonia, India, Görögország, és Róma története a császárokig. Tk. Ladányi G. Tanár: Materny Lajos.

Számítás. (első félévben) het. 3 óra. Viszonyok, arányok; egyszerű hármasszabály; százalékszámítások. Tk. Mocnik-Szabóky. Tanár: Szlaboczký Imre.

Mértan. (második félévben) het. 3 óra. A négyszögek és sokszögek szerkesztése s főbb tulajdonságaik ismertetése. Területszámítás. Idomok átalakítása és felosztása. Pythagorasi tétel. Egyenes vonalok arányossága, háromszögek hasonlósága. Tk. Mocnik-Szabóky. Tanár: Braun József.

Természetrész. Het. 3 óra. Ásványtan. Tk. Dr. Szabó József.

Növénytan. Tk. Pokorny-Dékány. Tanár: Szlaboczky Imre.

Rajz. Het. 2 óra Landau és Schröder vezérfonala szerint. Tömegtanítás. Tanár: Martinyi József.

Műének, mint az első osztályban.

Testgyakorlat, mint az első osztályban.

III. Osztály.

Főnöke: *Materny M. Lajos.*

Vallás. Het. 2 óra. Egyháztörténet, füzetek és a soproni kiadás szerint. Tanár: Kovács János.

Latin nyelv. Het. 6 óra. Az alaktan ismétlése. Mondattan: A mondat részeinek egyeztetése; esetek használata, melléknévnévadás, idők és módok használata, megfelelő szó- és írásbeli gyakorlatokkal. Tk. Schultz-Varga. Szamosi Tirocinum poeticumból 54 sor vers, 21 mese alaktanilag és mondattanilag elemezve, fordítva és emlékelve. Corneliusból „Miltiades“ fordítva, „Aristides“ emlékelve is. Tanár: Kovács János.

Magyar nyelv. Het. 3. óra. Mondattan, szóvonzat. Olvasmányok s az olvasottak mondattani elemzése. Szavalás. Tk. Imre S. Olv. k. Baráth. Tanár: Martinyi József.

Német nyelv. Het. 2 óra. Az alaktan rendszeresen. Olvasmányok, fordítások, kisebb darabok emlékelése. Írásbeli gyakorlatok. Tk. Ballagi. Olv. k. Szemák. Tanár: Chotvács Ágost.

Földrajz. (első félévben) het. 3 óra. Amerika és Ausztrália. A mennyiség- és természettani földrajz alapvonalai. Tk. Batizfalvi. és füzetek. Tanár: Materny Lajos.

Történelem. Het. 3 óra. Róma története a köztársaság keletkezésétől; közép- és ujkor. Tk. Zsilinszky M. Tanár: Materny Lajos

Mennyiségtan. Het. 3 óra. Első félévben: Betűszámítás, hatvány- és gyökmennyiségek. Második félévben mértan: Kör, kerület, hajtalék, és mentelék Tk. Mocnik-Szabóky. Tanár: Kovács János.

Természettan. (Második félévben) het. 3 óra A testek általános tulajdonságai; a hő; a hig és légnemű testek egyensulya és mozgása. Delejesség és villanyosság. Tk. Greguss. Tanár: Materny Lajos.

Rajz. Het. 2 óra. Szabadkézi rajz. Tanár: Martinyi József.

Műének. Het. 2 óra. Négyszólamu énekdarabok vegyes karban. A tanított műdarabok homophon, részben polyphon alakban vannak tartva. Az ág. ev. tanulókkal egyházi melódiák ismétlése. Tanár: Nagy Lajos.

Testgyakorlat. Het. 2 óra, az őszi és tavaszi hónapokban Szabad-, rend- és szergyakorlatok. Tanár: Materny Lajos.

IV. Osztály.

Főnöke: *Kovács János.*

Vallás, mint a harmadik osztályban.

Latin nyelv. Het. 6 óra. Mondattan a kötőmód használatától a hanyattszó használatáig, megfelelő szó- és írásbeli gyakorlatokkal. Prosodia metrica. Tk. Schultz-Varga. Corneliusból: Themistocles, Pausanias, Lysander, Alcibiades, Thrasybulus, Conon, Iphicrates szavak, fordítva és elemezve, Aristides, Cimon, Hannibal emlékelve is. Tirocinum poeticumból: Az idő hatalma, a tavasz, az évszakok és az életkorok, Scytha tél. Vulgus amicitias utilitate probat. Az arany korszak fordítva és verstanilag elemezve. Barthal olvasókönyvből: 25 gyakorlat magyarból latinra fordítva. Tanár: Kovács János.

Magyar nyelv. Het. 3 óra. Mondatkötés. Irálytan. Verstan. Mondattani és verstani elemzések. Költemények emlékelése; írásbeli dolgozatok, különösen ügyiratok készítése. Tk. Imre S. Olv. k. Baráth F. Tanár: Martinyi József.

Német nyelv. Het. 2 óra. Mondattan. Szórend. Olvasmányok fordítása és emlékelése. Írásbeli dolgozatok. Tk. Ballagi. Olv. k. Szemák. Tanár: Chotvács Ágost.

Földrajz. (Első félévben) het. 3 óra. Magyarország és Ausztria földrajza. Térképrajzolás. Tk. Mihályfy. Tanár: Materny Lajos.

Történelem. (Második félévben) het. 3. (később 4) óra. Magyarország története a honfoglalástól 1848-ig. Tk. Ladányi. Tanár: Materny Lajos.

Mennyiségtan. Het. 3 óra. Első félév: Összetett hármasszabály, kamatos kamatszámítás, társaság-, vegyítés- és lánczszabály, elsőrendű egy- és több ismeretlennel bíró egyenletek. Második félév: Mértan: tömormértan. Tk. Mocnik-Szabóky. Tanár: Kovacs János.

Természettan. (Első félévben) het. 3 óra. A szilárd testek egyensúlya és mozgása. Hangtan és fénytán. Tk. Greguss. Tanár: Materny Lajos.

Vegyten. (Második félévben) het. 3 óra. A vegyítésről általában, vegyképletek, egyszerű- és összetett testek. A nem fémi elemek és fontosabb vegyületeik. Kísérletek. Tk. Dékány R. Tanár: Braun József.

Rajz. Het. 2 óra. Tanár: Martinyi J.

Műének, mint a harmadik osztályban.

Testgyakorlat, mint a harmadik osztályban.

V. Osztály.

Főnöke: *Chotvács Ágost.*

Vallás. Het. 2 óra. Az ujszövetségi könyvek részletes ismeretése. Egyes könyvek válogatott részeinek olvasása és magyarázata. Tk. Zsarnay. Tanár: Martinyi József.

Latin nyelv. Het. 3 óra. C. Jul. Caesaris. „de bello Gallico“ lib. VI-us részletesen fejtegetve és emlékelve: a II—VII—VIII-us lib. egyes szakaszainak cursiv olvasása, előreboctatva Gallia földrajzát. P. Ovidii Nasonis, Metam. lib. II. Phaeton és a Heliadák, „Ep. de Ponto ad Maximum“ (I. 9 elegia), az Amor lib.-ből „A költő halhatatlansága“ (I. I. eleg. 15.) fordítva, fejtegetve és emlékelve. Mondattan ismétlése. Latin verstan. Iskolai és házi dolgozatok. Fordítási gyakorlatok magyarból latinra, Kolmár-Sváby

Tk. szerint. Tankönyvek: Budaváry J. Caesar; Veres I. „Carmina Selecta Ovidii. Tanár: Leffler Sámuel.

Görög nyelv. Het. 4 óra. Az alaktanból a hangjelzés, főnév, melléknév, igehatározó, névmás, számnév, a rendes omega végzetű igék hajlítása. Curtius-Kiss nyelvtana szerint, megfelelő szó- és írásbeli gyakorlatokkal, Schenkel-Kiss gyakorlókönyvéből. Tanár: Chotvács Ágost.

Magyar nyelv. Het. 3 óra. Költészettan: költői tartalom, anyag, alak, költői irány s fajai. Verstan. Az elbeszélő és leíró költészet. Olvastatott s fejtegettetett több kisebb nagyobb költői mű, különösen Arany János balladáit, Toldija és Toldi estéje. Írásbeli dolgozatok, szavalmányok. Tk. és Olv. k. Torkos L. Tanár: Martinyi József.

Német nyelv. Het. 2 óra. Több prózai és költői darab fordítása, elemzése és emlékelése; irodalmi, szépészeti s nyelveszeti szempontból tárgyalva. Olv. k. Lüben és Nacke. Írásbeli dolgozatok. Tanár: Chotvács Ágost.

Történelem. Het. 3 óra. Ó-kor. Tk. Mangold L. Tanár: Martinyi József.

Mennyiségtan. Het. 4 óra. Algebra: az alaplüveletek algebrai mennyiségekkel, a számok elmélete, közönséges törtek, arányok és aránylatok, hatványozás. Mértan: vonalak, szögek, három-, négy- és sokszögek; területszámítás, körtan. Tk. Mauritz R. és Abel K. Tanár: Materny Lajos.

Vegyten. (Első félévben) het. 3 óra. Fémi elemek és főbb vegyületeik. Szerves vegyten. Tk. Dékány R. Tanár: Szlaboczký Imre.

Természetrájkz. (Második félévben) het. 3 óra. Ásványtan és földtan. Tk. Kriesch. Tanár: Szlaboczký Imre.

Rájkz. Het. 1 óra. Szabadkézi rájkz. Tanár: Martinyi József.

Testgyakorlat, mint a harmadik osztályban.

VI. Osztály.

Főnöke: *Martinyi József.*

Vallás, mint az ötödik osztályban.

Latin nyelv. Het. 6 óra. C. Sallust. Crispi: „Jugurthá-“jából

39 fejezet. Oratio Ciceronis in Catilinam I-ma. P. Virgilio M. Aeneidos lib. I. Bucolic. lib. I. ecloga I.; részletesen fejtegetve s nagy részben emlékelve. Iskolai és házi dolgozatok. Fordítások magyarról latinra, Kolmár-Sváby gyakorlókönyve szerint. Tk. Holub M. és Veress I. Tanár: Leffler Sámuel.

Görög nyelv. Het. 4 óra. Az alaktanból a „mi“ és a rendhagyó ómega végzetű igék Curtius-Kiss nyelvtana szerint. Megfelelő szó- és írásbeli gyakorlatokkal, Schenkel-Kiss gyakorlókönyvéből. Olvasmány: az I. félévben összefüggő prózai és költői szakaszok; II. félévben Schenkel Horváth Chrestomathiájából Xenophon Anab. I. és Cyrop. I. könyve válogatott fejezeteinek elemzése, fordítása s részben emlékelése. Tanár: Chotvács Ágost.

Magyar nyelv. Het. 3 óra. I. félévben: Költészettan. Alanyi- és szini költészet. Tk. és Olv. k. Torkos L. II. félévben Szónoklat-tan: Tk. Verbőczy. Olvasatott több szónoki mű Kölcsey F., Kossuth L. és Cicero magyarra fordított beszédeiből: Tanár: Martinyi József.

Német nyelv. Het. 2 óra. Első félévben: költemények olvasása, fejtegetése és emlékelése. Második félévben: Hermann und Dorothea Tk. Lüben és Nacke. Írásbeli dolgozatok. Tanár: Chotvács Ágost.

Történelem. Het. 3 óra. Középkor. Tk. Mangold L. Tanár: Martinyi József.

Mennyiségtan. Het. 3 óra. Algebra: Az alsó műveletek ismétlése, hatványozás, gyökvonás, tizes számrendszer, logaritmusok, elsőfoku egyenletek egy- és több ismeretlennel. Mértan: trigonometria és a stereometriából a szögletes testek. Tk. Mauritz R., Bajusz M. és Abel K. Tanár: Materny Lajos.

Természetrajz. Het. 3 óra. Állattan. Tk. Papp I. Növénytan, növényboncztan és részletes növénytan. Tk. Papp. Tanár: Szlaboczký Imre.

Rajz. Het. 1 óra, Tanár: Martinyi J.

Testgyakorlat, mint a harmadik osztályban.

IV.

A tanórák táblás átnézete.

Osztály	Vallás	Latin	Görög	Magyar	Német	Földrajz és történ. I. félév	Földrajz és tört. II. félév	Mennyis. tan I. félév	Mennyis. tan II. félév	Term. tudományok	Rajz	Ének	Testgyakorlat	Heti óraszám I. félév	Heti óraszám II. félév
I.	2	6	—	3	2	2	2	4	5	2	1	2	2	28	29
II.	2	5	—	3	2	3	4	3	3	3	2	2	2	27	28
III.	2	6	—	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	28	28
IV.	2	6	—	3	2	3	4	3	3	3	2	2	2	28	29
V.	2	5	4	3	2	3	3	4	4	3	1	—	2	29	29
VI.	2	6	4	3	2	3	3	3	3	3	1	—	2	29	29

V.

Adatok az 1881/82-dik tanév történetéhez.

(Az igazgatónak, a tanévet befejező zárünnepélyen felolvasott jelentéséből.)

1. A tanév kezdete.

Iskolánkban a tanítás szeptemberhó első napján vette kezdetét, miután a tanulók felvétele, a felvételi-, pót- és javító-vizsgák megtartása mellett augusztushó 29, 30, 31-ik napján történt.

Beiratott az év folyamán 170 nyilvános, 17 magán, összesen 187 tanuló, kik közül ág. ev. volt 44, ref. 36, rkath. 41, gk. 1, móz 65; — haladó 178, ismétlő 9. Nyiregyházán született 92. Szabolcsmegyében 50; 45 tanuló 14 különböző megyéből való.

Tanítványaink szülei, polgári állásuk szerint következőleg sorozhatók: értelmiségi 54, önálló őstermelők, bérlők 37, kereskedők 42, iparosok 44, magán tisztviselők 6, személyes szolgálatot tevők 4. Korra nézve pedig tanítványaink 10—20 év között változók. Legtöbben vannak a 13 évesek, számra nézve 53.

Év közben kilépett 10, maradt az év végen 177. Összehasonlítva az idej létszámot a múltévivel: 21 főnyi a szaporodás.

A szaporodás azonban a négy alsóbb osztályban észlelhető, csupán, mert az V. és VI. osztályokban a tanulók száma, a múlt évihez képest 10 tanulóval apadt.

Mindkét körülménynek természetesen meg vannak okai.

Szaporodnak növendékeink az alsóbb négy osztályban, mert egyrészt, a 24.102 lelket meghaladó nyiregyházi lakosság közül, mindinkább többen és többen belátják azt, hogy nincs a világon az az életpálya, mely feleslegessé tenné, ha éppen teljes mértékben nem nélkülözhetlenné, azon ismereteket, melyeket a szakiskolák híján egy középtanoda nyújt; másrészt a vidék, különösen Szabolcsmegye nagyérdemű műveltebb közönsége is mindinkább nagyobb és nagyobb mérvben megajándékozta bizalmával intézetünket, annyira, hogy elmondhatom, miszerint, iskoláink ez idő szerint valóban első megyei iskola, 75·8%-ot tevéen tanítványaink összes létszámának a Szabolcsmegyei tanuló-ifjúság.

Ha örömmel jelzem a tanulók szaporodását iskolánkban; ha részben bizonyos rátartó büszkeséggel állítom, hogy tekintetbe véve tanítványaink felekezeti jellegét, iskolánk csak czimre nézve ág. evangélikus, különben minden vallásfelekezeté; másrészt éppen e körülményből kifolyólag egy nemével a sajnálatnak kell kiemelnem azt, mi már több ízben történt, hogy ág. ev. gymnasiumunkban az ezen hitvallást követő tanulók a növendékek létszámának csak 23·5% százalékkal vannak képviselve, míg például az izraeliták 34·5% százalékkal vannak képviselve, ami ezen vallásfelekezetnek csak dicséretére van mondva. Pedig míg Nyiregyházán a zsidók száma 2097, addig az ág. ev. lakosság 12.640 lelket számlál. Feltűnő különbség.

Tagadhatatlan, hogy a különböző vallás-felekezetü, így tehát a zsidó tanulók kontingensének bizonyos részét a vidék is szolgáltatja; de amily arányban növekedik ezáltal a nem ágost. evangélikusok száma, ép oly arányban szaporodnak az ág. ev. tanulók, úgy, hogy csupán a Nyiregyházán született tanulókat véve vallásaik szerint tekintetbe, az arány ugyanaz marad, mint azt fentebb kitüntettem.

Különösen sajnálatra méltó továbbá az, hogy az u. n. gazdaközönség viseltetik szent borzalommal iskolánk iránt s tartja saját

intézetét oly „Uri“ iskolának, mely felé közeledni ez osztálynak romlását vonná maga után! Két tanítvánnyal van ez osztály képviselve! Már pedig arra, hogy valaki mint gazda is ne csupán túrja, de okszerűen művelje birtokát, már bizonyos ismeretekre van szüksége, melyeket kétségtelenül a földműves iskolában kellene el sajátítania: de ne feledje, hogy arra, miszerint valaki abba a földműves iskolába felvétessék 3—4 osztályt kell végeznie.

Különben az igen tisztelt iparos-osztály is, — saját érdekében — vegye tudomásul, hogy az u. n. állami ipartanodába, csakis oly ifjak vétetnek fel, kik képesek a felvételi vizsgát azon tantárgyakból, melyek a középiskola — tehát gymnasium és reáliskola — két alsó osztályában taníttatnak, és ne zárja el fiait előtt, közönyével, az iskola ajtaját.

Szóval, ha szaporodik is azok száma Nyiregyházán, kik a szellemi műveltség elsajátítását életszükségnek tartják; mindamellett ma napság sem szűnt meg még szüksége annak, hogy újra hangoztassam azt, mit múlt évi hivatali elődöm akként fejezett ki, hogy ha a szorosabb értelemben vett nyiregyházi polgárság a városunkba oly tömegesen tóduló intelligentia és nem intelligentiával sem ismeret, sem tudomány, sem műveltség, sem pedig munkaszeretet és képesség tekintetében a versenyt és küzdőt meg nem állhatja, akkor a szellemi és cultur harc, amely köztük kifejlődik, az ő vereségükkel és leszorításukkal fog végződni.

A mi tanítványainknak az V. és VI-dik osztályban való apadását illeti, ennek okát a következő 2, illetőleg 3 körülményben vélem feltalálni.

1-ször. Sok szülő, különösen az izr. vallásu tanulók szülei elvégeztetvén gyermekeikkel az algymnasiumot, gyakorlati, különösen a kereskedelmi pályára adják fiaikat, pedig ők szolgáltatják tanítványaink legnagyobb contingensét, s így ezekből a felgymnasiumba aránylag kevés lép.

2-ször. A gymnasium osztályai a szerves egésznek határozottan összefüggő részeit képezvén, ezt tudva, sok szülő oly iskolába adja gyermekét, hol ezen összefüggés, a rendszer egysége, meg nem szakíttatik a VI-ik osztálylyal, s meg vagyok győződve, hogy

mihelyest gymnasiumunk kiegészítették 8 osztályúvá, — ez pedig — mint alább olvasható: rövid idő kérdése — s kiegészítettne úgy városunk, mint megyénk, érdekében kell: az apadást minden valószínűség szerint az aránylagos szaporodás váltandja fel, ami ismét megszünteti azon látszólagos 3-dik okot, melyre többen vissza viszik tanítványaink apadását, nevezetesen megszünteti a magasabb tandíjat.

Magasabb tandíjat említvén, erre nézve egyet vagyok bátor különösen a nyiregyházi szülők szives figyelmébe ajánlani: nevezetesen a tandíj állítólagos nagysága aránytalanul eltörpül azon kiadás mellett, melyet gyermekeiknek más idegen helyen való iskoláztatása folytán fedezniök kétségtelenül kellene, s a szegény tanuló meg, ha megérdemli, tandíjelengedésben részesül; — és ország-szerte rohamosan emelik a tandíjat úgy, hogy az iskola kiadásainak egy részét a tandíjnak kell fedeznie. Ami pedig a vidéki szülők hasznát illeti e 30 frt tandíj mellett — az alsó 4 osztályban a tandíj 20 frt, — az abban van meg, hogy rendes körülmények között többet foglalkozhatnak a tanárok a fiúkkal oly iskolában, hol a tanulók száma aránylag kevesebb, mint a népesebb osztályokkal dicsekedő intézetekben. De különben e tandíjban befoglaltatik a vallás, a műének, a rajz-tanítási díj és az „Értesítő“-ért máshol szedetni szokott illeték, mely fentebbi tantárgyak éppen ennél fogva kötelezők minden tanulóra.

2. A tanári karban történt változás.

Az előkészítő tanácskozmányok megtartása után az ifjuság első ízben mindjárt szept. hó 1-én gyűlt össze, mely alkalommal közöltetett az egyes osztályokkal a lezkerend s megkezdett a tanítás, s folyt a rendszerinti szünetek megtartása mellett, megszakítás nélkül az év végéig, jóllehet az előadásokat megzavarni látszott egy sajnosabb körülmény. Nevezetesen Szlaboczky Imre tanártársunk megbetegedvén, helyét be kellett töltenünk. S valóban az igazgató, Leffler Sámuel tanár, Jungmann Géza ág. ev. segédlelkész ur, de különösen a városunkban nevelői minőségben

működő Braun József vizsgázott tanár ur voltak szivesek egyelőre az első félév végeig, Szlaboczky I. tanár tantárgyainak előadását magokra vállalni abban a reményben, hogy beteg tanártársunk egészségét időközben vissza nyervén, működését a II-ik félév elejével folytathatja. Ez azonban nem következett be. Ekkor az iskolánk élén álló kormányzó testület, a tanári testület véleménye alapján, Braun Józsefet rendkívüli tanári minőségben alkalmazta, aki is, úgy az iskola tanács, az igazgatóság, mint az érdekelt szülék teljes elismerése mellett működött a tanév végeig, daczára annak, hogy Szlaboczky Imre tanár márcz. hó elején annyira visszanyerte erejét, hogy tantárgyai egy részének oktatását maga vehette át.

3. Fegyelmi ügy.

Az iskolai fegyelmi szabályok az isk. tanács lelkesz elnökének ntiszteletű Farbaky József urnak és a tanári testület jelenlétében szokott ünnepélyességgel szept hó 17-én olvastattak fel, a mikor is az igazgató tartott beszédet, hangsúlyozván különösen azt, mit követel minden egyes tanulótól az iskola?

És ha megrováskép felemlitem, miszerint egy, a VI-ik osztályt még a mult tanévben végzett volt tanítványunk meghamisítván a suplicationalis libellust, ezért őt az iskolai szék erkölcsileg iskolai bizonyítványában megróvta; ha sajnosan kell jeleznem, miszerint egy másik, valósággal csavargási mániában szenvedő növendékünknek iskolánkba való ismételt felvételét megtagadta az igazgató: tanodánk ifjúsága kifogástalan magaviseletet tanusított; mert ha fordultak is elő kisebb-nagyobb kihágások, ezek egyedüli oka a gyermeki könnyelműségben, a fiatalabb ifjúságot általában jellemző pajkosságban s nem megcsökönysödött malitiában rejlett. Nem szükség hangsúlyoznom, hogy ez esetben is megtette a tanártestület minden egyes tagja azt, mit e részben tőle nevelői állása követelt.

4. Vallás-erkölcsi képzés.

Arra meg különösen sulyt fektetett a tanári kar, hogy ifjuságunk vallás-erkölcsi érzése jó példaadás, intés, figyelmeztetés ál-

tal ápoltság, fejlesztés. A különböző vallásfelekezethez tartozó tanulók saját hitfelekezetük által kinevezett hitoktatóktól nyerték a vallásos képzést. Az Isteniszteletben való részvétel minden tanulótól megköveteltetett s e követelését az iskolának az igazgató minden vallásfelekezetű tanulóra kiterjesztette s ellen is őrizte. Áldozó csütörtökön járult az ág. ev. ifjuság a tanártesülettel egyetemben az Urvacsorájához, hol Leffler Sámuel tanár ntiszteletű Farbaky József lelkész segédkezése mellett részesítette a drága jókban a bűneiket igazán megbánókat, alkalmi beszédében az ifjuságnak értelmi felfogása, eszmeköre, érzelmeihez alkalmazkodván.

5. Egészségi állapot.

Tanítványaink egészségi állapota kielégítőnek mondható, bár az e vidéken otthonos váltóláz és a szórványosan előforduló, de szelid befolyásu egy—két vörheny-eset hosszabb-rövidebb ideig ez idén is távol tartotta növendékeinknek néhányát az iskolától. Huzamosabb ideig csak két tanítványunk betegeskedett; Paczauer Béla III. oszt. tanulót ugyanis éppen csak hogy beiratta nagyatyja, az első félét teljesen otthon volt kénytelen tölteni s magán uton készült az első félét berekesztő vizsgákra. Másik hosszas ideig betegeskedő tanítványunk Molnár Ágoston III. oszt. növendék, ki orvosi tanács folytán, az egész tanévet, mint rendkívüli tanuló huzta ki. Haláleset nem fordult elő.

6. Nikelszky Mátyás emlékezete.

Mindamellett van halottja iskolánknak! Folyó évi márcz. havának 23-án szünt meg élni gymnasiumunk érdemes pénztárnoka, Nikelszky Mátyás.

Nem lehet feladatunk Nikelszky Mátyás érdemeit általában, tüzetesen ecsetelni, elismerésre találtak, méltányoltattak, megörököztettek azok külön-külön egyházunknál, a városnál; de mulasztást követnék el akkor, ha e helyen, e helyről ki nem emelném a megboldogultnak iskolaügyünk fejlesztése körül elkövetett nemes buzgalmát, elismerésre, követésre méltó tevékenységét.

Virágzásnak indult gymnasiumunk részére Nyiregyháza városa által tett nagyszerű alapítvány létesítésének egyik jelentékeny tényezője Nikelszky Mátyás volt.

A megboldogult volt az, a ki a most is gymnasiumi helyiségül szolgáló telek és épület megszerzésénél buzgó példa gyanánt járt elő, és a kinek neve a legelső adakozók között olvasható. — Nikelszky Mátyás a mélyen sujtott apa volt az, a ki gyermekeinek elvesztése feletti bánatában a jótékonyság templomában keresett gyógyírt mélyen megsebzett szívére, és 1000 frttal, vagyis kétszer 500 frtos alapítványban emelt Andor és Erzsébet gyermekeinek, — jobban mondva magának — el nem enyésző emlékoszlopot „Andor“ alapítványával a gymnasiumnál, az „Erzsébet“ alapítvánnyal a népiskolában. Nikelszky Mátyás volt az új alapokra fektetett gymnasiumnak első pénztárnoka, mely tisztét 1861—1867-ig tiszta becsülettel, lelkiismerettel vitte. 1878-ban újra megürülvén ez állás, másodizben fogadta azt el s viselte mind haláláig hűséggel és protestáns buzgósággal.

És ha szomorú kötelességet teljesített iskolánk tanácsa, tanári kara akkor, a mikor az ifjúsággal testületileg megjelent a megboldogultnak ravatalánál: kötelességemnek tartom én, ezennel itt, e helyen Nikelszky Mátyásnak emlékezetét áldottnak nyilvánítani s az utókor előtt követendő példaként feltüntetni. Áldott legyen emlékezete.

7. A tantárgyak új beosztása. Órarend változás.

Az ifjuság további haladhatására és kiképezetésére nézve jelentékeny befolyásu eseményként lett feltüntetve már a múlt tanévben isk. tanácsunk azon intézkedése, melyszerint a latin nyelv tanítására fordított idő az I. III. IV. és VI. osztályban egy—egy órával, vagyis összesen 4 órával szaporított, és pedig az által, hogy Martinyi tanár felmentetett a rajz tanításának köteleztetése alól, mindazáltal oly módon azonban, hogy a rajzot külön 6 órában, külön díjazás mellett, és pedig minden osztályban, tanítsa; a rajztanításnak szüksége, képző és nemesítő ereje minden kétségen kívül állván.

Ez intézkedése a kormányzó iskolatanácsnak ez évben is érvényben maradt, sőt a tanulók javára a leczkerend anynyiban módosult újra, amennyiben Materny Lajos a földrajz és történelemből a II. és IV. osztályban egy—egy órával többet adott, miután tőle a mértan tanítása elvétetett s Braun Józsefre bízott. Szlaboczký Imre tanár-társunk szintén megszorította egygyel az I-ső osztály számtani óráját.

8. Az ifjuság előhaladása.

A leczkerendnek ezen módosítása csak ifjuságunknak vált javára, melynek szorgalmával is általában meg lehetünk elégedve. Felesleges volna hosszasan bizonygatnom, hogy voltak többen olyanok, kiknek ösztönzésre, sarkalásra, figyelmeztetésre volt szükségük, s kikkel szemben a büntetések gyengébb, sőt erősebb nemeit is alkalmazásba kellett vennünk, magától értetvén, hogy a tanári szigor az apai szeretet gyöngédségével egyesített ily alkalmal is.

Különösen első osztályunk növendékeinél tapasztaltunk nagyobb mérvű készületlenséget és fogyatkozásokat arra nézve, hogy sikerrel végezhessek el ez osztályt. De ez nem is lehet másként. A nyiregyházi ág. ev. felső fiu-osztály egy csoportját — talán — kivéve, a népiskolák nagy része inkább az életre készíti elő a gyermeket, mindenféle ismeretet igyekeztvén minél nagyobb mértékben beléjük oltani, mintsem a gondolkozásra, az értelmességre, a judicium felébresztésére, az okszerű tanuláshoz eme conditio sine qua non-jára fektetné a fősúlyt, melyeknek bizonyos mértékig való hiánya már a gymnasium első osztályaiban végtelen akadály arra nézve, hogy a fiu sikerrel haladhasson előre. S innen van, hogy mig az igazgató legnagyobb részt vizsga, felvételi vizsga alá veti az első osztályba magokat felvétetni óhajtó fiukat, hogy — amint mondani szokás — éretlen fiuk lehetőségig fel ne vétessenek a gymnasiumba; másrészt kellő szigorral jár el, különösen az első osztály növendékeinek osztályozásánál, meg lévén annak helyességéről győződve, hogy jó alap, főfeltétele a gymnasium magasabb osztályaiban való sikeres haladásnak.

9. Ösztöndíj s tandíj elengedésben részesülők.

Azon tanulók, kik jó erkölcsü magaviselet, kitartó szorgalom és igyekezet által kitűntek, a következő ösztöndíjakban részesültek:

1. Az *Augustinyi Jánosné* alapítványból egyenként 20 frtjával Tiszószky Lajos VI. és Diecz Lajos V. osztálybeli tanulók részesültek.

2. A *Szekeres-féle* alapítványból 10 frtjával jutalmat kaptak Prékopa István VI., Kacska Sándor VI. Nagy Lajos IV. oszt. tanulók; Mráz Elek I., ugyancsak ez alapítvány után kapott 7 frt 49 krajczárt.

3. A *Zsiska-Graf* ösztöndíjban egyenként 15 frtjával Nagy Sándor V., Vietorisz József IV. oszt. tanulók részesültek.

4. A *Kollner Illésné* alapítvány kamatait, melyben nyiregyházi illetőségű szegény árva gyermekek részesülnek első helyen Gömörý János II. s Jánoszy János I. oszt. tanulók kapták, az első 5 frt 27 krt, az utóbbi 5 frtot.

5. A „*Bajusz kör*“ alapítvány kamatait 6 frt 27 krt. Andráscsik Endre IV. oszt. tanuló nyerte el.

6. A *Groska-féle* alapítványból két jó rajzoló részesül. Schmoczer Ferencz IV. oszt. tanuló kap 6 frt 05 krt, Vietorisz József IV. 5 frtot.

7. A *Nikelszky Mátyás* által alapított „Andor“ alapítványból 10—10 frtot kaptak: a hagyományozó unokája Soltész Gyula II. és Maurer László III. oszt. tanuló.

8. Az ifjuság által összerakosgatott „*Filléregylet*“ -ből Batári Béni, Buchner S., Hoffmann Sándor III. oszt. tanulók 5—5 frtot kaptak; egyenként 4 frtjával jutalmaztattak: Nagy Zoltán II., Hoffman E., Fuchs Aladár, Sipos Gyula, Fábri Károly I. oszt. tanulók; Kalina Lajos I. oszt. tanuló 2 frtot kapott. Petőfi Sándor költeményeit nyerték Feldheim Jenő IV., Szesztay László II. Virágh László I. oszt. tanulók; Gara Sándor III. oszt. tanuló a lőcsei „Album“-ot.

9. Jármy Géza III., Klein Miksa IV., Merle Béla II., Mauricz Lajos I. oszt. tanulók a Zsilinszky M. által szerkesztett „Részvét“

könyv egy—egy példányát nyerték, a *Kőrös-Tarcsa* község javára ünnepélyt rendezett *bizottság* ajándékából.

10. A Nyiregyháza városa által kezelt *Hatczel Márton* 180 frtos ösztöndíját ez évben Fráter Sándor III. oszt. tanuló nyerte. Ez alapítvány családi jellegű.

Az ösztöndíjak kapcsában felemlitem, hogy tandíj elengedésben 17 tanuló részesült. Nevezetesen egyharmad tandíja elengedett Batári Béni III., Smoczer Ferencz IV. oszt. tanulóknak. Elengedett tehát kétszer 6 frt 66 kr.

5—5 frt tandíj engedtetett el Mráz Elek I., Rausz Sámuel II., Prok Gyula II. és Kiss András III. oszt. tanulóknak.

10—10 frt tandíj elengedésben részesültek: Murányi Géza, Fuchs Aladár, Spira Vilmos, Sipos Gyula, Iklódy László I. Herskovics Lajos II., Buchner Sámuel III., Leschak Antal IV., Gömör János II., és Noszágh György III. oszt. tanulók.

Riszdorfer, Imre V. oszt. tanulóknak 15 frt engedtetett el.

Az elengedett tandíjösszeg 148 frt 32 kr. Ezenfelül a gymnasiumi alapra fizetni szokott 1 frt fizetése alól az igazgató a következő tanulókat mentette fel: Ducsay S., Fuchs Aladár, Sipos Gyula I., Herskovics Lajos, Rausz Sámuel II., Batári B., Buchner Sámuel, Noszágh György III., Vietorisz József IV., Riszdorfer János V., Tiszosky Lajos VI. oszt. tanulókat.

Azon kérdésre: mennyit tehet az összeg, melyben tanítványaink különböző, de fentebb kimutatott czimek alatt jótéteményként részesülnek; felelhetem, hogy ez összeg, bele nem értve a tápintézeti elengedéseket, 537 frt 32 krt tesz.

10. A tanulók öntevékenysége. Önképzőkör. Dalkör.

Mint a legtöbb középiskolában, úgy gymnasiumunkban is igyekeztek tanítványaink öntevékenységüket fejleszteni. Különösen két egyesületben tették ezt:

a) az ifjúsági önképzőkör, b) a dalkörben.

Az önképzőkör elnöke Leffler S. tanár, kinek vezetése alatt hetenként egyszer, minden szombaton délután tartott ülésen 25,

nagyobbára rendes tag által szerzett költői és prózai dolgozatok olvastattak fel és bíráltattak meg. Ezen kívül koszorus költőinktől az előszóbeli előadás correct gyakorlása céljából egyes kiváló s az ifjúság figyelmét különösen lebilincselő művek olvastattak fel az u. n. „felolvasó“ gyűléseken. Minden gyűlés alkalmával 2—3 tag szavalt, mely szavalat azonnal megbíráltatván, a kölcsönös fölvilágosítás által az ifjúság önálló ítélethozatalra képesített.

A kör saját könyvtárát ez évben is gyarapította, amennyiben 9 forintot könyvek bekötésére, 12 frtot pedig újabb művek beszerzésére fordított, mely művekkel a könyvtár 286 drb könyvből áll. Alaptökéjéhez 5 forintot csatolt. Az önképzőkör által saját körében rendezett pályázatnál Goldstein Kálmán „Ilonka“ című műve nyerte el a kitűzött pályadíjat.

A kör tisztviselői: Goldstein K. főjegyző, Tiszosky L. titkár, Papp J. könyvtárnok, Ilosvay B. pénztárnok. A kör működését befejező ünnepélyes ülését juniushó 25-én tartotta.

b) A dalkör tulajdonkép már az 1877-ik tanévben alakult meg s azóta évenként — a távozókat új tagok pótolják — fennáll s működik. A dalkör megalakításához hármas indok vezette a tanártestületet, nevezetesen:

1-ször. Az V. és VI. osztály felállítására óta ezeknek növendékei nem részesültek a többi osztálylyal az énektanításban, mivel az énektanár részére kiszabott tanórák egyedül az algymnasium részére tartattak fenn.

2-szor. Évek során igaznak bizonyult azon körülmény, miszerint épen a III. és IV. osztály növendékeire esik az u. n. kamaszkor, amikor is a beállani szokott hangváltozási processus alatt a hangorganumok teljes megkimélése igényeltetik; éppen ez okból az említett osztályokból igen sokat fel kellett menteni az éneklés alól.

3-szor. Az algymnasiumban az ének kötelezett tantárgy lévén, abban minden tanulóknak részt kellett vennie, akár birt az illető zenei hallérzéssel, akár nem, sőt énekelni volt kénytelen. Ebből állott elő azután az énektanár működésében azon alig legyőzhető akadály, mely szerint az avatlanok, a természettől mos-

tohán megáldott hall- és hangképességgel birók is rázendülvén kellemetlen hangjukkal a karban, az énektanár küzdelmét teljesen siker nélkülivé tette.

A dalkör megalakítása óta nemcsak hogy megszűntek minden akadályok, de ez által az énekkarnak egyik legtökéletesebb neme: a vegyeskar jött létre.

A dalkörnek ez idén 18 tagja volt s hetenként kétszer tartott gyakorlatot. Ez évi műprogramja 16 számra terjed, mely részben egyházi, tul részben világi, ez utóbbiak is szöveg és zene tekintetében belbecscsel bíró műdarabok.

A dalkör nyilvánosan is több ízben adott életjelt magáról. Így Karácsony első napján, és az ó-év utolsó estéjén az ág. ev. templomban, a mikor is az istenitisztelet emelésénél hatásosan közreműködött. Egy gyászesetnél is: néhai Nikelszky Mátyás az időbeli gymn. pénztárnok temetésén gyászkarok elzengésével teljesíté kötelességét. József nap előestéjén az ez évi igazgató-tanár házánál megjelenve, őt serenade-val tisztelte meg, mely alkalommal az eredeti programot még több darab elzengésével kibővítette.

11. Az ifjuság a jótékonyság terén. Filler-egylet. Gyűjtések.

Az ifjuság a jótékonyság terén is megtette azt, mi csekély erejétől telhetett. Nevezetesen:

a) a kiváló szorgalmu, jómagaviseletű, vagy szegény tanuló-társak megjutalmazására és segélyezésére Leffler S. tanár vezetése mellett fennállott u. n. „Fillér-egylet“ pénztárába is elhozta krajczárjait. És pedig begyűlt az

I-ső osztályban	18	frt	39	kr.
II-ik „	9	„	64	„
III-ik „	13	„	72	„
IV-ik „	9	„	82	„
V-ik „	3	„	64	„
VI-ik „	3	„	74	„

összesen befolyt a gyűjtésekből . . . . . 58 frt 95 kr, mely összeghez az igazgató, az általa az e. e. e. gyámintézetre eszközölt

gyűjtésből 2 frt 30 krt juttatott; különböző czimen szaporodott még a bevétel 12 frt 98 krral, és így a Filler-egyleti bevétel főösszege e tanévben 74 frt 23 krt tesz. Ez összegből 43 frt, a mint ez fentebb ki volt mutatva, ösztöndijakra s jutalmakra fordított, a maradvány a tőkéhez csatoltatván.

b) Külön adakozott továbbá az ifjuság I. István dicső királyunk emlékére felállítandó szobor javára 12 frttal, mely összeget az igazgató a „Pesti Napló“ szerkesztőségéhez beküldte.

c) Az e. e. e. gyámintézetre pedig gyűjtött az

I-ső osztály	3	frt	78	kr.
II-ik „	2	„	11	„
III-ik „	3	„	39	„
IV-ik „	2	„	62	„
V-ik „	—	„	45	„
VI-ik „	1	„	15	„
Különb. czimen befolyt	—	„	30	„

Összesen gyűjtetett . . . . . 13 frt 80 kr. Ebből az igazgató a hegyaljai ág. ev. főesperes urhoz 10 frtot, ugyancsak hozzá, a „Gusztáv Adolf“-egylet jubileumára, 1 frt 50 krt, a gymn. „Fillér-egylet“ pénztárába 2 frt 30 krt juttatott.

A három nemes célra összesen adott az ifjuság 100 frt 03 krt. Dicséret érje érte!!

12. Tanárok működése.

A tanuló ifjuságra vonatkozó jelentésem után a tanári testületre vonatkozólag csak annyit jelzek, hogy annak minden egyes tagja, áthatva hivatásának nagy fontosságától, igyekezett tőle telhető erőből kötelességének eleget tenni. 19 ízben ült össze értekezletre, mely alkalmakkor a módszertani elvek, az ifjuság szellemi előhaladása, ennek akadályai, a szükségelt taneszközök beszerzése stb. képezték a tanácskozás fő tárgyait, mindennemű megállapodás jkönyvbe iktattatván. — Tudva pedig azt, hogy több szüle van, ki azt hiszi, hogy eleget tett szülei kötelességének, ha fiait, vagy fiát valamely iskola növendékei közzé felvétette s azután azoknak utána se néz:

hogy mintegy közös erővel munkálja a tanári testület az ifjuság ügyét, az osztálytanárok kötelességévé tétetett, hogy írásban értesítsék gyermekek magaviseletéről a szüléket, különösen azon szülőket, kiknek gyermekei az iskola követelményeinek alig, vagy épen meg nem felelnek.

13. Az iskola tanács tevékenysége, kiegészítése.

Az iskolatanács, gymnásiumunk e kormányzó testülete 10 ülést tartott s teljes tudatával azon igényeknek, melyek egy tanintézetnek fentartása, gondozása, vezetése és fejlesztéséből származnak, megtette kötelességét. — Méltányos volt a tanárok iránt, újra megszavazván részökre a 2700 frton felüli tandíjat. Belátván továbbá a gymnásiumi helyiség szűk voltát s egy új iskolai épületnek szükségét, bizottságot választott kebeléből, melynek feladata kimutatni a módot, a forrásokat, melyekből merítve a mindennemű igényeknek megfelelő iskolai épület felállítható legyen. Tanszerekre 75 frtot utalványoztatott, mely összegből részint szakkönyvek, folyóiratok, természettudományi eszközök vétettek és rendeltettek meg.

Amennyiben pedig Nikelszky Mátyás halálával megürült egy iskola tanácsosi szék s betöltendő lett a gymnásialis pénztárnoki állás; iskola tanácsossá dr. Meskó László, pénztárnokká pedig Kubassy Arthur urak választattak meg.

A tanács-jegyzővé Leffler Sámuel lett, miután Materny Lajos tanár, időközben megszűnt jegyzőként működni. S hivatalból behivatott az iskolai tanácsba egyházközségünk ujonnan választott gondnoka: Patay Lajos ur.

14. Adományok.

A mi a nagy közönséget illeti; a közönség sem vonta meg pártfogását intézetünktől, nagyobb szerű alapítványt senki sem tett ugyan, de igenis méltóképp megörökítette nevét nek. Nagy László, kassai törvészéki bíró ur, ki édes atyjának boldog emlé-

kezetű Nagy Mihály tályai lelkész, s kiérdemült hegyaljai főesperes könyvtárának egy részét 548 művet 639 kötetben iskolánknak adományozta.

2. Ki kell emelnem a nyiregyházi takarékpénztári egyesületet, mely intézet ez évben is 60 frtot adott a felállítandó gymn. épületre, 20 frt pedig a tápintézet folyó szükségeire.

3. A Szabolcsi Hitelbank hasonlóan 20 frtot adott a gymn. épületre, 20 frtot pedig a tápintézetre.

4. Ugyancsak 20 frtot szavazott meg, s adott át az igazgatónak a nyiregyházi ipar- és kereskedelmi bank igazgatósága, nem különben a gymn. épület javára.

5. Nyiregyháza városa 50 frttal segélyezte a tápintézetet, s a város nemes közönségénél pedig begyűlt a tápintézetre 179 frt 72 krajczár.

6. Különösen ki kell emelnem Sárny Pálné úrnő nemes buzgalmát, ki egy általa rendezett batyubál jövedelmeként 48 frtot és 51 krt szerzett a gym. épület javára.

7. Szép darab ásványokkal gazdagítá Takács Alajos orvos ur is az ásvány gyűjteményt. 8. A körös-tarcsai árviz károsultak javára ünnepélyt rendező bizottság a Zsilinszky Mihály által szerkesztett, és általa kiadott 6 db. „Részvét“ cz. könyvet küldte be hozzám, hogy abból könyvtárainkat s szorgalmas tanítványainkat jutalmazzuk.

10. Nikelszky Lajos városi árvaszéki tanácsos a magyarországi Kárpát-egylet könyveit ajándékozta könyvtárunknak azon ígérettel, hogy ezután tulajdonába jutó e nemű könyveket iskolánknak ajándékozza.

Az adományozóknak hálás köszönetet nyilvánítani intézetünk nevében kedves kötelességemnek ismerem.

15. Gymnásiumunk fejlesztése érdekében történt megyei mozgalom.

A tanévnek kétségtelenül legfontosabb eseménye azon mozgalom, mely Szabolcsmegye közigazgatási bizottságától indult ki, s mely hivatva látszik iskolánk történetében új s nagyon fontos korszakot alkotni.

Szabolcsmegye közigazgatási bizottsága ugyanis mélyen érezvén hiányát egy a megye kebelében létező teljes gymnásiumnak, arra kéré a megye közönségét, hogy e megyében egy állami gymnásiumnak felállítása iránt, a vallás- és közoktatási miniszterhez feliratot intézzen.

A megye közönsége 1882. február 28-án 41 sz. a. hozott határozatában a közigazgatási bizottság átiratában foglalt elveket magáévá tette, hogy azonban a czélt a siker kilátásával elérni lehessen, első feladatának találta az intézet létesíthetésére szükséges alapokról gondoskodni, minthogy pedig városunkban az ág. ev. felekezetnek egy 6 osztályu gymnásiuma fenn áll, a főgymnásiumnak felállítása legkönnyebben elérhetőnek találtatott, ha ez iskola alapjainak jövedelme, a felállítatni czélba vett teljes gymnásium részére felajánltatik. Ugyanezért, e tekintetbeni eljárás végett egy küldöttség bizatott meg, melynek tagjaiul Zoltán János alispán elnöklete alatt Fráter Sándor, Pilissy László, Szoboszlai József, Miklós Ferencz, Bleuer Miklós, Leffler Sámuel megyei bizottsági tagok, Martinyi József igazgató tanár, Szikszay Pál főügyész, Bégányi Ferencz főjegyző megválasztattak, elnöklő alispán pedig megbizatott, hogy a küldöttség által e tárgyban megtartandó tárgyalásra Nyiregyháza városát, mint alapítványozót, s a nyiregyházi ág. ev. egyházat, mint a gymnásium tulajdonosát hívja fel. A küldöttségnek különös feladatává tétetvén Nyiregyháza városával, de különösen az ág. ev. egyházzal magát érintkezésbe tenni az iránt, hogy a Nyiregyháza városában jelenleg létező ág. ev. jelle- gű 6 oszt. gymnásium alapjainak jövedelmei a fentebb jelzett czélra átbocsáttatnának-e?

Szabolcsmegye alispánja (2491 sz. a. kelt felhívásával) a fentebbi határozat értelmében járt el, s megkereste Nyiregyháza városát, egyházunkat s tanintézetünk élén álló kormányzó iskola tanácsot, meghíván őket a május 2-án tartandó értekezletre. Mindhárom testület még a máj. 2-ára összehívott bizottsági értekezlet előtt, saját körében külön-külön tárgyalta ez ügyet, s a köv. megállapodásra jutott. Különösen az iskolai tanács 1882. április 13-án tartott ülésében a következőket határozta:

„Az isk. tanács, mint a gymn. élén álló kormányzó hivatalos testület, meg lévén győződve arról, hogy ezen fontos közművelődési kérdés eldöntésére csupán az egyháztanács; illetve az egész egyház, mint fentartó tulajdonos testület az illetékes, mindamellet hivatva érzi magát véleményét a következőkben kifejezni:

Szabolcsmegye közönsége lelkes képviselőjének azon törekvését, melyszerint városunkban egy a kor igényeinek minden tekintetben megfelelő főgymnásium létesítésén fáradozik, az isk. tanács örömmel veszi tudomásul, elvileg a felállítandó gymnásium eszméjét pártolja s a maga hatáskörében lehetőleg szintén előmozdítani törekszik. Ennél fogva ragaszkodik az isk. tanácsnak még 1877 évi nov. 29-én 16. szám a. hozott s az egyháztanács által 1877 decz. 13-iki gyűlésén 131 és 135 sz. a. kifejezett határozata szelleméhez, melyszerint a gymn. tovább fejlesztését az állam segélyével pártolja, javadalmainak utólag megállapított hányadát készséggel felajánlja, mindazonáltal kijelenti, hogy az alapítványok és ingatlan vagyon tulajdon jogáról semmi körülmények között lemondani nem kíván és nem is fog, ugyszintén az iskola kormányzatára vonatkozó s a prot. egyház önkormányzasi alapján sarkalló jogainak kellő arányban való gyakorlását magának tartja fenn.“ — Az ügyek anyagi és szellemi részére vonatkozó részletek megállapítása egy, a megye közvetítése folytán az állammal kötendő külön egyezség tárgyát képezvén, ezt ez alkalommal nem tárgyalta, de a május 2-án tartandó értekezletre a fentebb megállapított elvek megtartása mellett az elnökséget kiküldte.

Az iskolai tanács eme határozatát, közölte az egyháztanáccsal, mely utóbbi testület 1882 évi április 16-án tárgyalás alá vette azt, s 41 sz. alatt e megállapodásra jutott:

„Az iskolatanácsnak gymnásiumunk fejlesztését szíven hordó és hivatásszerű meleg érdeklődéséből kifolyó buzgó eljárását az egyháztanács kellőleg méltányolja és helyeslő tudomásul veszi; továbbá az előterjesztett határozati javaslatot az egyháztanács teljes szövegében elfogadja és saját részről is határozati erőre emeli, s a kitett határnapon megtartandó tanácskozmányban való

képviselőre az elnökséget, Somogyi Gyula, Májerszky Béla és Jozska János presbytereket kiküldi“

Eddig az egyháztanács határozata, mely mellett azt is megemlíthetem, hogy azon indítványt, melyszerint a küldöttek igyekezzenek a tárgyalásnál oda működni, hogy a felállítandó főgymnasium felekezeti jellege megmaradjon, az egyháztanács túlnyomó többsége elejtendőnek találta.

Ami Nyiregyháza városa képviselő testületének határozatát illeti, az lényegében teljesen megegyezik az iskolatanács, illetőleg az egyház-tanács megállapodásával, kijelentvén a város az 1882. ápr. 28-án tartott gyűlésben, hogy az általa gymnasiumi célra tett alapítványi tőkék természetének biztos fentartása mellett, beleegyeznek abba, hogy a most fenálló 6 oszt. gymnasium alapján az államsegély igénybevételével egy teljes főgymnasium létesíttessék. Ezen ügyben megtartandó tárgyalásra pedig kiküldi Krasznay Gábor polgármester elnöklete alatt, dr. Heuman Ign., Kovács Gerő, Sütő József, Bodnár Istv. képviselői tagokat.

Igy megegyező megállapodásra jutván város és egyház, a máj. 2-ára összehívott megyei vegyes értekezlet örvendetes tudomásul vette Nyiregyháza városa képviselőinek és a nyiregyházi ág. ev. egyháznak fentebb közölt határozatait s egy e tárgyban a vallás és közoktatásügyi ministeriumhoz felterjesztendő emlékiratnak a megye részéről való elfogadását, illetőleg felterjesztését javasolta a megyei közgyűlésnek.

A felterjesztendő emlékirat eszméjét a megye állandó bizottsága is helyeselvén, ennek javaslatára, a jun. 9-én tartott közgyűlés a bizottság javaslatát egyhangulag elfogadta, nemcsak, de érdek-közösségbe akarván hozni Szabolcsmegye közönségét is, a megye szellemi gyarapodását előmozdító eme cél költségéhez való hozzájárulása és lakosai áldozatkészségének igénybe vétele által, utasította a kormányzó alispánt, hogy a gyűjtést megyszerte fogantatosítsa.

Gräfl József elnöklő főispán óméltósága, midőn ezen, a megye közgyűlése által egyhangulag hozott határozatát kimondta, egyszer-smind meg is kezdte a megye lakosai részéről az adakozást, 500

frtot ajálván fel e célra, mely tettét óméltóságának a megyei közgyűlés legmelegebben megköszöni s jkőnyvileg azonnal megörökíteni kedves kötelességének ismerte.

A megye által a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztett felirat szövege a következő:

„Szabolcsmegye értelmisége régen érzi már annak hiányát, hogy e megyében 78.6 □ mf területe és 218.791 lakosa daczára egy 8 osztályu s a kor igényeinek minden tekintetben megfelelő főgymnasium nincs.

Ami pár évtizeddel ezelőtt csak a nevelésügygyel foglalkozók s a szegényebb sorsu szülők előtt tűnt fel, ma már a megye kö-zép osztályának anyagi hanyatlása miatt, általánosságban elősmert oly szükségletet képez, mely Szabolcsmegye előhaladása szempont-jából haladéktalanul orvoslandó.

E helyzetet felismervén megyénk közigazgatási bizottsága, azon indítványt terjeszté közgyűlésünk elé, hogy nméltóságodtól kérelmezze a megye központján, a 24.102 lakossal biró Nyiregyhá-zán, egy állami 8 osztályu gymnasiumnak felállítását.

Szabolcsmegye közönsége 1882. febr. 28-án vette tárgyalás alá a közigazgatási bizottság indítványát és meggyőződvén a köz-igazgatási bizottság által az állami 8 osztályu gymnasium felállít-ása tárgyában kifejezett óhaj haladéktalanul megvalósításának szükségességéről, figyelembe véve az állam korlátolt pénzügyi erejét; kötelességének ismerte oly alapról gondoskodni, melynek felhasználása mellett az állam csekélyebb mérvű megterheltetésé-vel lenne a kitűzött cél elérhető.

Minthogy pedig Nyiregyháza városában a város alapítványá-nak és a nyiregyházi ág. ev. egyház tulajdonát képező alapok jövedelméből egy 6 osztályu ág. ev. gymnasium tartatik fen: a megye közönsége a 8 osztályu állami gymnasium felállítását legkönnyeb-ben kivihetőnek találta akkor, ha a jelzett alapok jövedelmei arra a város és egyház által felajánltnék: ennél fogva egy küldöttsé- get bizott meg a végett, hogy az alapokra vonatkozólag Nyir-egyháza város képviselőtestületével, s a nyiregyházi ág. ev. egy-

háztanácsával tárgyalást tartson s a tárgyalás eredményéről a közgyűlésnek jelentést tegyen.

Nyiregyházán máj. 2-án tartatott meg a megyei kiküldöttek, Nyiregyháza város képvisellete kiküldötteinek s a nyiregyházi ág. ev. egyház megbizottjainak értekezlete.

Miután az értekezleten s közgyűlésünkben felolvasott egyháztanácsi és városi képviselő testületi jkönyvek szerint, ugy a nyiregyházi ág. ev. egyháztanács, mint a város képviselő testülete nemcsak elvben pártolják a nyiregyházi ág. ev. 6 osztályu gymnasiumnak 8 oszt. főgymnásiummá való átalakítását, de a rendelkezésükre álló jövedelmeit az alapoknak felajánlják e célra; még pedig a nélkül, hogy a felállítandó főgymnásiumnál a felekezeti jelleghez ragaszkodnának; ennél fogva az értekezlet javaslatának elfogadásával s a csatolt 3 jkönyv felterjesztésével járunk Nagyméltóságod elé, hogy:

a nyiregyházi 6 oszt. gymnasiumnak a kor igényeinek minden tekintetben megfelelő 8 oszt. főgymnásiummá való átalakítását állami segélylyel eszközölni, s ez ügynek anyagi és szellemi kivitelére vonatkozó részletek megállapítása végett Nyiregyháza város és a nyiregyházi egyházzal a szükségelt közvetlen tanácskozásokat megkezdeni méltóztassék.

Ez alkalommal tisztelettel jelentjük, hogy ezen Szabolcs megye szellemi gyarapodását előmozdító cél költségeihez való hozzájárulásra a megye lakosai áldozatkészségének igénybe vételét is szükségesnek tartván, alispánunkat a gyűjtés foganatosítására utasítottuk. — Eddig a felirat.

A megye részéről, a felállítandó teljes gymnasium érdekében megindított eme mozgalommal szemben nem lehet feladatomból véleményem éppén e helyen s ez időben koczkatatni, annyival inkább pedig nem, miután ugy is tényekkel állok szemben; egyszerűen azért csak azt constatálom, hogy abban a perczen, a melyben az állami főgymnasium megnyilik Nyiregyházán, egy protestans iskolával hazánkban kevesebb lesz, s azt gondolom, hogy ezzel is mondtam valamit.

16. *Gyűjtemények. Könyvtárak.*

Intézetünk gyűjteményeiből, amennyiben azok e tanévben szaporodtak, a következőket jelentem:

a) *A nagy könyvtár*, vétel útján szaporodott: a természet-tudományi társulat közlönyével és kiadványaival, Duncker Miksa az Ó-kor történetével 4 kötetben; a Magyar Nyelvőr, a Magyar Tanügy, a Középiskolai tanári Közlöny, a Philologiai Közlöny, a Középiskolai Szemle füzeteivel, a Prot. egyházi és iskolai lappal, és a Sárospataki lapokkal.

Ajándék útján: t. Nagy László ur adományából 639 kötettel, és t. Nikelszky Lajos ur által beküldött magyarországi Kárpát-Egylet kiadványaival 3 kötetben.

b) *Az önképző kör* könyvtára 12 frt áru új könyvvel szaporodott, mely mellett a kevésbé jó állapotban levő könyvek bekötettek.

c) *Az állattan* tanításához szükséges anatómiai falitáblák rendeltettek meg.

d) *Az ásványtani* gyűjtemény t. Takács Alajos orvos ur ajándékából 25, valóban szép darabbal gazdagodott.

e) *A régiség és érem-gyűjtemény* 2 db. éremmel gyarapodott.

f) *A rajztanításhoz* megvétetett Landau Alajos „Arányok szerinti rajzolása“

g) Stereometrikus modellek vétettek a következő mértani tételek szemlélésére:

1. Egymást metsző párhuzamos és egymás mellett elhaladó egyenesek.

2. Egy egyenes merőlegesen áll a síkon, ha az a sík két egyenesével derékszöget képez.

3. A ferde egyenes és sík hajlásszöge.

4. Amely egyenes valamely ferde vonal vetületével, a vetületi síkban derékszöget képez, az magával a ferde vonallal is derékszöget képez.

5. Ha két párhuzamos közül az egyik valamely síkon merőlegesen áll, akkor a másik is merőleges.

6. Szétszedhető merőleges egyenközlap.

7. Egybevágó és symmetricus testszögletek.

17. Szigorlatok. Közvizsgák.

A két részre osztott tanévben az első félévi szigorlatok januárhó 23-kán kezdődtek, s tartottak januárhó 31-ig; a tanévet befejező nyári szigorlatok pedig kezdődtek június 19-kén s végződtek június 27-kén; júniushó 28—29-kén tartattak meg a közvizsgák, mely után zárünnepélylyel fejeztetett be a tanév.

VI.

Tápintézet.

Tápintézeti ellátásban részesült a lefolyt tanévben 9 tanuló. Ezek közül 6 a teljes 50 frtnyi díjat fizette, féldíjas volt 2, egészen ingyenes 1.

1. A tápintézet bevételeit képezte:

1. Pénztári maradvány az 1880/81-ik tanévről	586	frt	94	kr.			
2. A tápintézeti alapítvány 1880. és 1881-ik évi kamatja	526	„	86	„			
3. Egyházkerületi gyűjtés	213	„	62	„			
4. Nyiregyházán eszközölt gyűjtés	179	„	72	„			
5. A nyiregyházi ifjuság nyári mulatságának jövedelme	37	„	20	„			
6. Nyiregyháza város adománya	50	„	—	„			
7. Nyiregyházi takarékpénztár adománya	20	„	—	„			
8. Szabolcsi hitelbank	20	„	—	„			
9. Tanulók által befizetett díj	322	„	50	„			
10. Időközi kamatokból 1881 évi decz. 31-ig	15	„	88	„			
<hr/>							
összesen				1972	frt	72	kr

II. Kiadás.

1. A tanulók ellátására	756	frt	—	kr.			
2. Vegyes kiadás	7	frt	—	kr.			
<hr/>							
összesen				763	frt	—	kr.

III. Mérleg.

Bevétel: 1972 frt 72 kr.

Kiadás: 763 frt — kr.

Maradvány: 1209 frt 72 kr, ehhez járul még egyenes követeléseként két tanulótól 27 frt 50 kr, ennél fogva az összes pénztári maradvány 1237 frt 22 kr, daczára annak, hogy a tápintézet a convictorok *ellátására* 433 frt 50 krt ráfizetett.

A tápintézetbe vallásfelekezeti különbség nélkül vétetnek fel a tanulók. Ebédre kapnak mindennap levest, hust, főzeléket, hetenként egyszer még sültet vagy tészta ételt s kellő adag kenyeret; a vacsora főzelék és kenyérből áll.

Ebéd- és vacsoráért 50 frtnyi díj fizettetik két egyenlő részben félévenként előre.

Azon tanulók, kik a tápintézeti díjnak egészben vagy részben való engedéseért folyamodni akarnak, kérvényüket folyó évi aug. 31-ig Szlaboczky Imre igazgatóhoz adják be.

VII.
Statistikai táblázatok. A gymnasiumi tanulók,
a) vallásra, — előmenetelre nézve s nyelvi viszonyaikat illetőleg.

Osztály	Felvételt			Vallásra nézve				Előmenetelre nézve		Minő az anyanyelve?			Év közben		Maradt az év végén	
	nyilvános	magán	összesen	ág. ev.	reform.	róm. kath.	gör. kath.	mózes	haladó	ismétlő	magyar	német	tót	kilépett		meghalt
I.	56	9	65	18	15	13	—	19	56	9	60	4	1	1	—	64
II.	35	2	37	10	5	5	1	16	37	—	35	2	—	3	—	34
III.	34	1	35	5	8	8	—	14	35	—	33	2	—	2	—	33
IV.	26	4	30	4	5	11	—	10	30	—	28	2	—	1	—	29
V.	8	—	8	3	2	1	—	2	8	—	8	—	—	3	—	5
VI.	11	1	12	4	1	3	—	4	12	—	12	—	—	—	—	12
Összesen:	170	17	187	44	36	41	1	65	178	9	176	10	1	10	—	177

Osztagy	A tanulók közüli született						A tanulók szüleinek polgári állása						
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Értelmiségi	Önálló östermelők, bérlők	Kereskedők	Iparosok	Magán tisztviselők	Személyes szolgálatot tevők	
1862	—	—	—	—	—	1	16	13	15	18	3	—	
1863	—	—	—	—	—	—	14	4	12	7	—	—	
1864	—	—	—	—	—	1	10	10	4	6	2	—	
1865	—	—	—	2	2	4	9	8	5	7	—	1	
1866	—	—	—	4	5	5	10	10	4	6	2	3	
1867	—	—	—	3	3	6	14	4	12	7	—	—	
1868	—	—	—	3	3	7	14	12	4	6	—	—	
1869	—	—	—	6	15	17	17	14	6	17	—	—	
1870	—	—	—	1	1	3	12	4	1	4	—	—	
1871	—	—	—	1	1	1	5	1	1	1	—	—	
1872	—	—	—	—	—	—	9	9	—	—	—	—	
Összesen	1	—	1	8	14	14	32	53	34	21	9	54	
													37
													42
													44
													6
													4

b) A tanulók születési éve; a szülek polgári állása.

c) A tanulók származási helyének áttekintete.

Helynév	O s z t á l y						Összesen
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
Nyiregyháza városa	31	22	14	15	4	6	92
Szabolcsmegye	19	5	11	9	2	4	50
Abaujmegye	1	1	—	—	—	—	2
Árvamegye	—	—	1	—	—	—	1
Békésmegye	1	—	—	—	—	—	1
Biharmegye	1	—	1	—	—	—	2
Borsodmegye	—	—	—	1	—	—	1
Csongrádmegye	—	1	—	—	—	—	1
Hajdúmegye	1	2	2	1	—	—	6
Jász-Kún-Szolnokm.	—	—	—	—	—	1	1
Pestmegye	1	—	—	—	—	—	1
Szepesmegye	3	1	1	2	—	—	7
Sárosmegye	1	1	—	—	—	1	3
Szatmármegye	1	2	—	—	1	—	4
Ungmegye	—	—	1	—	—	—	1
Zemplénmegye	5	2	4	2	1	—	14
Összesen	65	37	35	30	8	12	187

VIII.

A tanulók névsora, vallása és születési helye:

I. osztály.

Alsó Béla rk. Budapest.	Martinyi Gyula ág. ev. N.-Kálló. Szabolcsm.
Asztalos Árpád ág. ev. Nyiregyháza.	Mauricz Lajos ág. ev. Gölnicz, Szepes.
Baruch Arthur mész. Nyiregyháza.	Mráz Elek ág. ev. Nyiregyháza.
Barzó György ág. ev. Nyiregyháza.	40 Murányi Géza rk. Orosháza, Békés.
5 Bencs György ág. ev. Nyiregyháza.	Nagy Pál ref. Hadház, Hajdum.
Bergstein József mész. Nyiregyháza.	Négyesi Gyula ref. Pusztá-Varju-lapos, Szabolcs.
Czesznák Albert ág. ev. Nyiregyháza.	Négyesi Imre ref. Pusztá-Varju-lapos, Szabolcs.
Deák András ref. Nyiregyháza.	Palicz Pál ág. ev. Nyiregyháza.
Dedics Sámuel ág. ev. Nyiregyháza.	45 Seifried Ferencz ág. ev. Svedlér, Szepes.
10 Deutsch Henrik mész. Nyiregyháza.	Silberstein Miklós mész. Nyiregyháza.
Deutsch Menyhért mész. Nyiregyháza.	Sipos Gyula rk. Nyiregyháza.
Ducsai József ág. ev. Nyiregyháza kilépett.	Sontag Márton ág. ev. Nyiregyháza.
Enyingi Bálint ref. Nyiregyháza.	Spielberger Leo m. Eperjes, Sáros.
Fábry Dezső ág. ev. Nyiregyháza.	50 Spira Vilmos mész. Nyiregyháza.
15 Fábry Károly ág. ev. Nyiregyháza.	Szabó Béla ref. Nagyfalú, Szabolcs.
Friedmann Simon mész. Pöröny. Abaujvármegye	Szamuely Barna mész. Nyiregyháza.
Fuchs Aladár mész. Örös, Zemplén.	Szobonya Sándor rk. Nagy-Károly, Szatmár.
Gergelyfi Béla rk. M.-Pócs, Szabolcs.	Tatár Péter ref. Ramocsaháza, Szabolcs.
Gerhard László ág. ev. Nyiregyháza.	55 Török László ref. Nyiregyháza.
20 Glück Béla mész. Dombbrád, Szabolcs.	56 Virágh László rk. N.-Kálló, Szabolcs.
Gönczy László ref. Buly, Szabolcs.	
Hoffman Ernő mész. Nyiregyháza.	<i>Magántanulók:</i>
Iklódy László ref. N.-Kálló, Szabolcs.	Gönczy György ref. Buly, Szabolcs.
Inczedy Béla ref. Berczel, Szabolcs.	Guttman Jenő mész. Bodrogvécs, Zemplén.
25 Jánószki János ág. ev. Nyiregyháza.	Kállay Emil rk. N.-Halász Szabolcs.
Kalina Lajos ág. ev. Nyiregyháza.	60 Komoróczy József ref. Eőr, Szabolcs.
Kerekes Gyula rk. Nyiregyháza.	Kohn Gábor mész. Tokaj, Zemplén.
Kiss Kálmán ág. ev. Lócse, Szepes.	Nagy Gyula rk. N.-Sziget, Szabolcs.
Klein Lajos mész. Nyiregyháza.	Springer Ernő mész. Tokaj, Zemplén.
30 Korányi Dezső rk. N.-Kálló, Szabolcsm.	Weisz Dezső mész. Tokaj, Zemplén.
Korda Lajos ref. Pazony, Szabolcs.	65 Weishaus Frigyes mész. Balkány. Szabolcs.
Kovács András ág. ev. Nyiregyháza.	
Krudy Béla rk. Nyiregyháza.	
Lengyel József rk. Furta, Biharm.	
35 Liptay József rk. Zalkod, Szabolcs.	
Lukács István ref. Nyiregyháza.	

II. osztály.

Burger Pál mész. Nyiregyháza.	Lipták Dániel ág. ev. Nyiregyháza, kilépett.
Dudinszky István rk. Tarczal, Zemplén, kilépett.	Löffler Rudolf mész. Nyiregyháza.
Feuerman Gyula mész. Nyiregyháza.	Lusztig Sándor mész. Nyiregyháza.
Feldheim Salamon mész. Napkor, Szabolcs.	Merle Béla mész. Nyiregyháza.
5 Flegmann Adolf mész. Nyiregyháza.	25 Nagy Zoltán ref. Hadház, Hajdum.
Friedmann Gábor mész. Erdőbénye, Zemplén.	Nemes József ref. Nyir-Mada, Szabolcs.
Gara Alajos mész. Nyiregyháza.	Palaticz Ján. ref. N.-Kálló, Szabolcs.
Gunycz István ág. ev. Nyiregyháza.	Prok Gyula ág. ev. Nyiregyháza.
Gücklhorn Gyula ág. ev. Késmark, Szepes.	Rausz Sámuel ág. ev. Nyiregyháza.
10 Gömör János ág. ev. Nyiregyháza.	30 Soltész Gyula ág. ev. Nyiregyháza.
Hauke Ferencz rk. Pusztá-Poó, Csongrád. Eltávozott.	Schvarcz Ignác mész. Nyiregyháza, kilépett.
Herskovics Lajos mész. Szamos-Becs, Szatmár.	Szesztay László ref. Nagy-Kálló, Szabolcs.
Hosig Ferencz ref. Nyiregyháza.	Sztempák Dezső ág. ev. Hadház, Hajdum.
Jéger József ág. ev. Nyiregyháza.	Varga Lajos gk. Fábriánháza, Szatmár.
15 Halló Antal rk. Nyiregyháza.	35 Wolf Lajos mész. Nyiregyháza.
Katz Izidor mész. Nyiregyháza.	
Killer Győző rk. Dubnik, Sáros.	<i>Magántanulók:</i>
Klein Sándor mész. Nyiregyháza.	Elek János rk. Lánicz, Abauj.
Kovács Imre ág. ev. Nyiregyháza.	37 Weishaus Béla mész. Balkány Szabolcs.
20 Leuchtmann Igu. mész. Nyiregyháza.	

III. osztály.

Batári Béni ref. Pazony, Szabolcs.	15 Huszár Kornél rk. N.-Várad, Bihar.
Balogh János rk. Kótaj, Szabolcs.	Jármy Géza ref. Laskod, Szabolcs.
Bermann Zoltán mész. N.-Kálló, Szabolcs, kilépett.	Kerekes Ferencz rk. Nyiregyháza.
Bleuer Bertalan mész. Ibrány. Szabolcs.	Kiss András ág. ev. Nyiregyháza.
5 Buchner Sámuel mész. Nyiregyháza.	Korányi Endre rk. Nyiregyháza.
Cséczy Sámuel ref. Nyiregyháza.	20 Kozelka Endre rk. B.-Sz.-Mihály, Szabolcs.
Engländer Lajos mész. Nyiregyháza.	Ledig Miklós mész. Nyiregyháza.
Fintor Kálm. ref. N.-Kálló, Szabolcs.	Liptay Lajos rk. Vis, Szabolcs.
Fodor Gábor ref. Nyiregyháza.	Maurer László ág. ev. Nyiregyháza.
10 Fráter Sándor ref. György-Talló, Zemplén.	Molnár Ágost rk. Levelek, Szabolcs.
Gara Sándor mész. Nyiregyháza.	25 Déri (Mráz) István ág. ev. Nyiregyháza.
Groák Sándor mész. Nyiregyháza.	Nagy Pál ág. ev. Gölnicz, Szepes.
Heller Árpád mész. Szlanicza, Árva.	Noszág György ág. ev. Nyiregyháza.
Hoffman Sándor mész. Nyiregyháza.	Paczauer Béla mész. Gálszecs, Zemplén.

Róth Manó mész. Erdőbénye,
Zemplén.
30 Scharmann Arnold mész. Ungvár,
Ungm.
Székely József ref. M.-Gércs,
Zemplén.

Szlovák Ferencz rk. Nyiregyháza.
Sztompák Jenő ref. Hadház, Hajdu.
Zeiger Sándor mész. Nyiregyháza.

Magántanuló:

35. Mandel Géza mész. Kemece, Szabm.

IV. osztály.

Andrástik Endre rk. Nyiregyháza.
Balogh Endre rk. Nyiregyháza.
Bertalan Kálmán ág. ev. Nyiregy-
háza.
Bodnár István rk. Nyiregyháza.
5 Budaházi Lajos ref. N.-Halász,
Szabolcs.
Feldheim Jenő mész. N.-Kálló, Sza-
bolcs.
Feuerlicht Mór mész. Erdőbénye
Zemplén.
Friedlieber Sándor mész. Nyiregy-
háza.
Gansl Henrik mész. Nyiregyháza.
10 Guttman Zsigmond mész. Nyiregy-
háza.
Kaufmann Aurél ág. ev. Lőcse,
Szepes.
Klein Miksa mész. Nyiregyháza.
Kovács Gábor ág. ev. Nyiregy-
háza, kilépett.
Kovács Lajos ref. Nyiregyháza.

15 Léderer Ervin mész. Gálszécs,
Zemplén.
Leschák Antal rk. N.-Kálló, Szabolcs.
Marsalkó Ödön rk. Nyiregyháza.
Nagy Lajos ref. Böszörmény, Hajdu.
Nagy Pál rk. T.-Eszlár, Szabolcs.
20 Nyiri Vilmos rk. Székely, Szabolcs.
Oláh Ferencz rk. Nyiregyháza.
Schmotzer Ferencz rk. Stosz, Szepes.
Szeszich Gyula rk. Nyiregyháza.
Toka János ref. N.-Kálló, Szabolcs.
25 Ungár Lajos mész. T.-Keszi, Borsod.
26 Vietorisz József ág. ev. Nyiregyháza.

Magántanulók:

Gredig Károly ref. Nyiregyháza.
Kállay György rk. N.-Halász, Sza-
bolcs.
Lichtmann Emil mész. T.-Eszlár,
Szabolcs.
30 Mandel Imre mész. Kemece, Sza-
bolcs.

V. osztály.

Diecz Lajos ág. ev. Nyiregyháza.
Hegyesi László rk. Király-Helmece,
Zemplén, kilépett.
Ilosvay Bálint ref. Nyirmedgyes,
Szatmár.
Nagy Sándor ág. ev. Nyiregyháza.

5 Rochlicz Ignác mész. Mándok, Szab.
Róth Ákos mész. Ny.-Bátor, Szabolcs.
Riszdorfer Imre ág. ev. Nyiregy-
háza, kilépett.
Török Gyula ref. Nyiregyháza,
kilépett.

VI. osztály.

Fried József mész. Tisza-Lök, Sza-
bolcs.
Goldstein Kálmán mész. Nyiregy-
háza.
Hartstein Miklós mész. Nyiregyháza.
Jánószky Endre ág. ev. Nyiregy-
háza.
5 Kacska (Réczei) Sándor ág. ev.
Nyiregyháza.
Krausz Vilmos mész. Sebes-Kelle-
mes, Sáros.
Papp János rk. Belegrád-tanya,
Szabolcs.

Prékopa István ág. ev. Nyiregy-
háza.
Szoboszlai József ref. N.-Kálló,
Szabolcs.
10 Tiszószky Lajos ág. ev. Nyiregy-
háza.
11 Velkey Zoltán róm. kath. Jász-
Felső-Szent-György, Jász-Kun-
Szolnok.

Magántanuló:

12 Elek László rk. Demecser, Sza-
bolcs.

XI.

Figyelmeztetés.

A jövő 18⁸²/₈₃-dik tanévben a beiratások augusztus 31 és szeptemberhó első három napjain történnek. Ugyanakkor tartatnak a felvételi-, pót- és javító vizsgák. A rendes tanítás szeptember hó 4-ikén kezdődik.

A szükségelt statisztikai adatok bevallása céljából kéretnek a szülők, hogy fiaik beiratásánál személyesen megjelenni sziveskedjenek.

A gymn. tápintézet szeptemberhó első napján nyitattik meg, a melybe a tanulók vallásfelekezeti különbség nélkül vétetnek fel. Ebédért és vacsoráért 50 frtnyi évi díj, két részletben, félévenként előre fizetendő.

Azon tanulók, kik tandíj, vagy tápintézeti díj elengedésért akarnak folyamodni, kérvényeiket az igazgatóhoz, s ez uton az iskolai tanácshoz terjeszszék be; szeptember hó 15-én tul benyújtott kérvények figyelembe nem vétetnek.

Jövő évi igazgatótanár Szlabocski Imre.

Jegyzet. Ez „Értesítő“ nyomásakor tett folyóvá „a nyiregyházi takarékpénztár egyesület“ tekintetes igazgatósága 30 frtot rajzeszközökre, 5 frtot pedig a gymnásiumi „Fillér-egylet“ részére. Fogadja a tekintetes igazgatóság, ez ujab két rendbeli adományáért, hálás köszönetemet, iskolánk nevében.

Martinyi J. igazgató-tanár,